

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:
Piacsor 452 szám alatt.

Megjelen a lap hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délelőtt.
Ára évnegyedre 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhásos sorért először 7 kr., másodsor 6 kr., harmadsor 5 krajczár o. ért. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatálnál kezelik.
A „nyilvántartás”-i cikkek sora után 15 kr. előleges beküldése mellett a szerkesztőséghez czímzendők.

KIADÓ-HIVATAL:
Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Kolozsvár, szeptember 9-kén 1862.

(D) „Historia est magistra vitae”, azt mondja a latin közmondás; s ha ez áll az egyéni életre nézve, ha a történelem befolyással van mindig az individualis felfogásokra, mennyivel inkább áll azon nagy individualitásokra nézve, melyeket országoknak, nemzeteknek nevezünk?

A történelem, mely a külön országok, nemzetek felfogásának, nézeteinek, véleményének irányt ad, oly erős befolyással bír, hogy a mit ő a közfoglalomban fölépített, azt abstract elméletekkel az időszerű szükségességek, vagy érdekek követeléseivel megsemmisíteni nem lehet. Gyakran a mi az elmélet előtt jobbnak, szebbnek, czélszerűbbnek tetszik annál a mi a történelemből nőtt ki magát, a midőn a próba tüzeire kerül, szétmállik, és azon meggyőződést hagyja maga után, hogy sokkal erősebb, nagyobb és tisztább azon eszme, melynek épületét évszázadok csöndes tapasztalati munkássága rakta le, mint a miket a theoretikusok tanai után a reformatori névre törekvők a multak tabula rasájára szoktak építeni.

A reformoknak barátai vagyunk, a történelem épületét ujitani, conserválni s csöndesen folyvást alakítani a kor igényei, az emberiség követelése, és az emberi philosophia haladása szerint, mindig szükségesnek látjuk, de a radicalismust nem pártolhatjuk. Egy nemzedék nem lehet bírja évezred tapasztalatainak s észszerűleg le sem rombolhatja azt, a mit egy nagy és fényes mult, s benne nagy és fényes észképességek megalapítottak.

A tapasztalat mutatja, hogy az ő alkotmányos alapokon tovább fejlesztett országok virágzóbbak és boldogabbak, mint a melyekben minden új század új intézményeket hevenyészett, felforgatva az egész multat.

Anglia, mely ma is gyapjuszákra ülteti minisztereit s minden haladási törvényeit a nemzet és kormány érett megfontolása után plantálja be a régiék közé, mennyire virágzóbb belső rendnek, jólétnek s törvényes fegyelemnek örvend, mint Franciaország, hol a köz- és magánjog annyi radicalis változtatásnak volt kitéve, hogy a miatt a törvény azon historiai szentsége elveszett, mely az utó nemzedékek szívébe a kegyelet érzetét szokta önteni irányukban, mint dicső elődek szent és a nemzeti lét alapjául szolgáló ereklyeibe.

Bármint művelt legyen valamely nyom, nem látott, nem birt, nem tapasztalt ő annyit, mint az évezredek; s a böles elődek műveltsége készíté mindig elé azon civilisatiót, melylyel az utódok kérkedhetnek. Azért csak azon ország biztos, mely józan conservatív irányban halad, mely a kor szavát megérti, intézményeit azok szerint idomítja, de alkotmánya ő épületét, melybe évezredek tapasztalatainak kincse van lerakva, le nem rombolja soha. Mert erős a régi építmény, kővé vált benne a mész is, s büszke lehet a nemzet, melynek nem most kell alkotmányát teremteni, mely birta azt régi multban, s így az emberiség fátylavívője volt.

Az új nemzetek életében jönnek elő történelmi mozzanatok, melyek közt az újon intézmények szelleme tétováz azon mérleg megtalálásában, melylyel e mozzanatot megbírálania lehet és kell; míg a régi intézményeknek örvendő nép rá tud mutatni saját törvényeiben azon illetékességre, mely e mozzanat felett egyedül bíraskodhatik.

Eszevételeink Garibaldi sorsa által felvetett kérdésre vonatkoznak. Az európai új codexek a bírói hatalmat nagyrá terjesztették ki, criminalis s közcsend háborítási kérdésekben esküdtszékek útján a közvélemény befolyásával mérsékelve. Nem gondoltak e törvényteremtők arra, hogy a történelem mutat fel rendkívüli helyzeteket, s rendkívüli jellemeket, s vannak történelmi momentumok, midőn egy bíróság vagy egy esküdtszék csekély észérő s csekély tekintély valamely történelmi esemény megbírálására, s valamely történelmi név elítélésére.

Igy vannak ma Garibaldi. Ő lázzadóan volt kikiáltva. De vajlon lázzadó volt ő egész értelem-ben? Vajlon nem azon célra törté e mit az olasz

kormány és parlament nyíltan hirdetett? E szerint ő elvi lázzadó nem volt. Nem tört ő király, nem hazája ellen, sőt éppen annak érdekében gyűjté hadseregét. Amde lázzadó volt formailag, mert a király akarátja ellen gyűjté seregét, nem engedelmesskedett a tábornok a király parancsának, s így formailag párttűt lett. Azonban, hol van Európában azon criminal codex, melynek s-ai a párttűt ezen sajátosság mértékét distingválják; hol azon bíróság, mely magára veheti a felelősséget ily különös történelmi jelenet megbírálásában, s ily rendkívüli történelmi egyéniség elítélésében?

A világ ma megdöbbenve kérde: melyik bíróság fogja elítélhetni Garibaldit, hol a bíró, ki a század egyik legkitűnőbb embere felett pálcát tör?

Az ő alkotmányt bíró nemzet könnyen felel a kérdésre.

Nézzük meg a magyar törvényt. Ez a király és ország ellen támadók törvényszékeit az országgyűlést magát rendeli. Az ország és a király, a kik együtt a törvényt nemcsak magyarázhatják, de hozzátják is; ők ítélnék azon rendkívüli esemény felett, mely a hűtlenség vádját kelti fel valamely egyes ellen.

Ezen főhatalom felett nincs tekintély, nincs népszerűség, és soha sem is tekinté valamely közvélemény vértanunak azt, a kit az ország összes képvisellete ítélt el.

Őseink e józan intézményének elismerésére Garibaldi rendkívüli jelleme, úgy látszik már elvezette a világot; arról volt ugyan is szó, hogy bíróságok el nem ítélnék Garibaldit, a parlamentnek kell őt elítélnie.

Hogy e fontos szándék fog-e érvényesítettetni? kíváncsian várjuk azt. Érdekes elégtétel lesz az ő atyáink törvényhozási bölcs belátásának, kik a bírói illetőség meghatározását oly kifogáson felüli szempontból fogták fel.

Az utóbbi tudósítások azonban azt sejtetik, hogy éppen Napoleon ajánlatára a törvényszék meghatározása elől a megkegyelmezés által akarnak kitérni. Ez a legvalószínűbb is, mert melyik olasz ítélteti el azt, kit országa legnagyobb emberének tart; oly vállalatért, melyben mindenikök örömmel követte volna zászlóit, ha a király akarátja — a politikai körülmények miatt — nem gátolta volna, az óhajtott eredmény siettetésében?

Kolozsvár, sept. 7-kén 1862.

A közelebbi időkben, nemcsak vendéglőkben és kormákban, hol gyanunknak némelykor oka-foka is szokott lenni, hanem még privat házaknál is tapasztalhattuk a tapasztaltjuk még ma is, hogy az eddig világbirt borszéki savanyuvíz szinte csak olyan forma, ha nem is éppen mindig, de legtöbbször, mint közönséges vizeink. Meglehet sokan vannak, kik ennek okát szeretnék kitalálni s megfejtetni maguknak. A nagyobb rész bizonyosan azon állapodik meg, hogy a székely atyafi innen, vagy amonnan, Bibarczfalváról vagy egyébünneen töltötte meg üvegeit egyik vagy másik forrásból stb.

En e dolognak egészen más és valódi okát fedeztem fel, mint szemmel láttam. M. Várbelyről jun. 12-kén oly czállal indultam utnak még két tanuló-társam társaságában, hogy hazánk nevezetességeit bejárva tapasztalatokat gyűjtsek. Legelőbb is a szép székelyföldnek indultunk s Borszéket ejtettük utunkba, hol 3 napot mulatva volt alkalam a már érintett dolog okát kipubatolni. S miután több helyt elbeszéltem s majd mindannyi helyt felkérték, hogy ezen tapasztalatomat, a dolog, illetőleg a borszéki víz roszaságának okát a nyilvánosság elébe terjeszszem, bátor vagyok azt éppen szerkesztő ur becses lapja terén tenni meg, úgy a mint saját szemekkel láttam.

A borszéki savanyuvíz egy becsületes Mengel et comp. nevű brassói zsidó polgártárs tartja haszonbérben. Mellőzve annak bosszas előadását, hogy Szárhegy és Ditrő, mint két tulajdonos helyeszt előjáróinak megnyerése által, minő uton módon jutott a haszonbéri kivételhez ama bizonyos Mengel, minek következtében csak 32 ezer pengő friban fizeti évenként a haszonbért, holott mások az árverés rendes útján 50 ezeret is adtak volna érte, mint például a bécsi Wiedermann bankház: még azzal is tetézi a haszonbéri kivételnek követelt elég kérdés alá hozható eljárását, hogy a szorosan kötelezett főként kívül még egy rosz fattyu-forrásból is méreti a vizet, még pedig a rendes árban.

A mint szemekkel láttam, a borszéki savanyuvíz-kutat naponta 50—60 rakodásra váró szekér állja körül. S minthogy az üvegek töltése s pakolása tetemes időt vesz igénybe, ama becsületes zsidó egy fertály óranyi járásra a tulajdonképp kuttól, Hanczker nevű patak balpartján levő fattyu-forrásból, mely tulságos kénessége miatt csaknem ibatatlan, és a valóságos savanyuvíznek még kapezaja sem lehetne, méregeti az általunk drága pénzen vásárolt, valóságos savanyuvíznek képzelt erőtelens szagos vizet. Természetesen az atyafi jószívvel megveszi a rendes árban is, csakhogy hamarabb szabadulhasson tudván, hogy a mint ő megveszi, úgy töle is későbbre vagy hamarabb, távolabb vagy közelebb csak megveszi az, a ki borát csakugyan vízzel akarja meginni.

Ezen eljárás által nem csak hazánkban történik nyilvános csalás; csálva van a külföld, hová a borszéki híres savanyuvízet kibordják, s családva mindazok, kik azt hiszik, hogy a borszéki pecsét alatt mind valóságos borszéki vizet vesznek. De különösen csökkentve van a főkut hitele, becsé, értéke külföld előtt. Ilyen némely ember becsülete, ki előtt nincs egyéb maxima, csak a pénz. Mit a becsületnek, mit a lelkiismeretnek? csakhogy imádhassa a pénz csengését.

En, ki más két utitársammal nyári utazásomban határszéleni letartoztatásnak voltam kitéve, miután az ellentük támasztott politikai gyanu el van hártva s újból szabadlábban állok, nyilvános és forró köszönetet mondok B. Kemény Ferencz ur ő excellenciájának, jogtudor Dózsa Elek urnak, s. szentgyörgyi igazgató tanár Vajna Sándor urnak és brassói jóltevőinknek: nyíltan teszem e tudósításmat azon reményben, hogy ezáltal el fogom oszlatni mindenki előtt a kételyt, és felmutatom a borszéki víz roszaságának okát. Ha valamit ezáltal tehettem, bazarfint kötelességből tettem

Soos Antal.

Névsora nemes Dobokamegye hivatott bizottsági képviselőinek.

A választáson kívül hivatvák: gróf Bánffy Miklós Benczida, b. Bánffy Albert Választó, b. Vesselenyi Ferencz Drág, b. Bánffy Dániel Borsa, gróf Teleki Miksa K. Lóna, b. Huszár Károly Gyeke, Bakó Károly Búza, gróf Vass Sámuel Pest.

A nagyobb földbirtokosok által választottak. I. Alsó-kerületben. Rendes tagok: gróf Vass Ádám Czege, Cserényi Dániel A. Balásfalva, Zsomori János Soofalva, Felszegi Samu Szava, Máriafi Albert Gyulatelke, gróf Bethlen Sándor sen. Arokajja, Fejérvári Károly Szent-András, báró Löwenthal Samu, Kucsma.

Póttagok: Pattantys Jakab Arokajja, Bodor Sándor Sárvár, Lendvai Károly Noszoly, Cserényi József A. Balásfalva.

II. Felső-kerületben. Rendes tagok: Hatfaludi Antal Hidalmás, Ketheli József Felegregy, Török József M. Derzse, Erdélyi Samu Kolozsvár, Hodor Károly Doboka, gróf Eszterházi Géza Kolozsvár, Majthenyi Ferencz Hidalmás, Leményi Ferencz M. Fodorháza.

Póttagok: Szacsai Sándor Örd. Keresztur, Jancaó Mihály Borsa, Farkas János R. Keresztur, Lázár Ferencz.

A falusi községek által választott képviselők. I. Iklódi járás. Rendes tagok: Anderkó János kanonok Szamosujvárt, Nemes Sándor törvényszéki tlnök Szamosujvárt, Birle Miklós földbirtokos Köblös.

Póttagok: Majer Simion földész N. Iklód, Kasa László lelkész M. Köblös.

II. Válaszuti járás. Rendes tagok: Boheczel Sándor főkapitány Naszód, Popp Elek törvényszéki tlnök Szamosujvár, Barbolovics Alimp. esperes Borsa.

Póttagok: Prundus János megyei aljegyző Szamosujvár, Barb Miklós főkörmányszéki fogalmazó Kolozsvár.

III. Pánczélecehi járás. Rendes tagok: Bologha Jakab főkörmányszéki tanácsos Kolozsvár, Muntján Vazul lelkész Vajdabáza, Babalen Demeter adóhivatalnok Hidalmás.

Póttagok: Domsa Juon esperes Rákös, Zdorza János birtokos Balásbáza.

IV. Egregyi járás. Rendes tagok: Popovics Serv. Barciann főkörmányszéki titkár, Porocz Sámuel főkörmányszéki fogalmazó, Sustai Miklós törvényszéki tlnök Hidalmás.

Póttagok: Roska Péter esperes Szent-Péter, Szuru Miklós lelkész Vármező.

V. Buzai járás. Rendes tagok: Szilvási János esperes Szent-Miklós, Filipán János lelkész Buza, Némethi Sándor birtokos Kékes.

Póttagok: Kodolyi Miklós lelkész Szász-Zsombor, Barabás Dani földész Szász új Ós.

VI. Széki járás. Rendes tagok: Moldován György lelkész Mikola, Sipotariu János törvényszéki tlnök Szamosujvár, Lupu Tivadar törvényszéki aljegyző Szamosujvár.

Póttagok: Pap Vazul lelkész Noszoly, Kapitán László birtokos Benczyires.

VII. Kerlési járás. Rendes tagok: Biltiu István kanonok Szamosujvár, Bala Miklós földbirtokos Felső-Balásfalva, Máthé Demeter esperes Kerlés.

Póttagok: ifj. Boheczel Sándor szolgabíró Alsó-Balásfalva, Huza Lázár püspöki levéltárnok Szamosujvár.

VIII. Borgói járás. Rendes tagok: Bais János föld-

bályok, utasítások s egyéb hirdetések ne csak németül, hanem magyarul és románul is ragasztassanak fel, a min igen is lehet csodálkozni, hogy eddig is nem történt, főleg ha meggondoljuk, hogy a „Sachsenland“ szinte kevesebb vendégek által képviseltet magát mint más nemzetiségek; elmarad végre a szobák kímélettelése, tisztán tartása és sok egyéb szükséges iránti határozat; hadd maradjon is, minnek valamit tenni a mi pénzbe kerül, a kinek szüksége van e fürdőre, az el kell hogy jöjjön akár milyen állapotban is lesz. Már miután olyasmi nem fog történni, miért pénzt kellessen kiadni egy hamar, szíveskedjenek a tisztelt actionair urak bár arra figyeljen, hogy a vendégszobák előtt helyek a szeméttől szabaddá tartsanak meg, s így általában tartassék a fürdőhely nagyobb tisztaságban, mert ez minden betegre nézve egy főszükség. Ha aztán arra is kiterjedhet figyelme, idővel ne sajnálják e fürdőt egy teke asztallal és egy tekepályával (kugli) ellátni, hogy a vendég ne kénytelen-tessék mind örökké csak kártyázni, vagy a turnier fákát nézni, a helyet, hogy a fürdés utáni szükséges testmozgást megtehesse.

Az idei fürdő idején alatt számos vendég volt itt; szoros összetartások által tőrőttévé tették itt léteiket, egy-egy táncvigalom sem hiányzott, mely többnyire igen csinosan ütött ki és látogatott volt. A kedélyek jó felhangolására igen sokat batott az érdeklődés még mindig fiatal F. F. ő mlga itt létele, a ki több ebédek, oszonák, és estélyeket rendezett csak azért, hogy a szép esádrásokban és jó izü magyar társaságokban gyönyörködhessek, ez okból sokaknak jó emlékezetében fog maradni, éljen! És már most Isten veled Bánya, vagy is eredeti néven Felső Bajom, kívánok neked jobb és szebb jövőt. Egy vendég a sokból.

KÜLÖNFÉLÉK.

— A „Sieb. B.“ értesítése szerint az erdélyi telkek allodialis vagy urbéri természetének bebizonyítására kitűzött határ idő 8 Felsője idei ang. 25-kén kelt legf. elhatározása folytán idei december 31-ig hosszabbított meg.

— Közlebbi „különfélek“ rovatunkban a kentei tudósításban, melyben a sajó-sz.-andrási és adatik elé, „tanadai oszlopok“ helyett „táviradai oszlopok“ olvasandó.

— Gróf Majláth Kálmán „Vezér“ című lapjának — mely hetenként kétszer jelenik meg és ára évenként 12 ft — programját éppen most adta közre, melyben előtűnik legfeljebbnek tetszik az, hogy az érdemes gróf hirdeti a demokráciát, erős közép osztályt. Tehát demokrácia felső, alsó és közép osztályt! Meny-nivel okosabb volna publicistáinknak csak azon téren maradni, a meddig 1848 ig elment az ország, mely szerint az addig kiváltságolt magyar nemesi jog korlátai közé, census és tudományos műveltség feltételei mellett bevette az összes hazát. Szebb intézkedés, ez mint az az osztályos demokratio aristokratikus va vas karika. Jogi intézkedéseink szerint szépen állhat meg a felső tábla is a népjog is; de ha európai műszavakat fogadunk el, vigyázzunk, mert a demokratio sem közép, sem fő, sem alsó osztályt nem ismer.

— Nazarenusok. Ezen vallási secta alapítója egy felső országi főúr, kinek buzgalma által az Morvába is elterjedt, de legnagyobb számban a Bánáthban találatnak. Templomuk és papjaik nincsenek, s a biblia szavai teszik vallásuk ágazatát. E társulat többnyire katolikusokból alakult, s igen elterjedt, s most már létevalólag akar nyilatkozni. Ezek mint a „Tem. Ztg.“ írja gyermekeiket nem akarják megkereszteltetni, noha azokat a rom. kath. anyakönyvbe iratják be, s így történt, hogy a lelkész több gyermeket rendőri felügyelet mellett keresztelt meg. Nevezetesen, hogy e sectaba tekintélyes személyiségek is kezdik magukat felavattatni. A mint magán uton értesültünk ezen secta terjesztője a magyarok közt egy egyszerű molnár. Szeretnénk némileg hasonlítani az angol metodistákéhoz. Ezek is isteni sugallatot éreznek, és ezen sugallat után szónokolnak híveikhez, a nélkül, hogy papjuk volna. A keresztelést azon okból nem hajtják végre gyermekeiken, mert a gyermek nek nincs értelme, s így nem tudja mit fogad, midőn megkereszteltetik, holott azt tudnia kell. stb.

— Az „U. N.“ bécsi levelezője közli, hogy ő Felsője Magyarországnak számára a kir. építészeti igazgatóság szervezetét helybenbagyni méltóztatott, s e szerint a kir. helytartóságnak e nembeli ideiglenes osztályzata határozottan fog rendeztetni. Tegnapelőtt továbbá a m. kir. curiához legfelsőbb kibocsátvány érkezett le, mely rendeli, hogy a birodalom minden tszékei a magyar tszékekkel közvetlenül közlekedjenek, mi eddig a váltó-ügyek kivételével — a m. kir. udv. kancellária és igazságügyministerium közbevetítése által történt. Az illető pürokmányokat a m. kir. udv. kancellária eléleges vizsgálat alá is veté; s jövőre ez is elmarad. Az igazságszolgáltatás így mindenestre lényegesen siettetik. A kölcsönös közlekedés hivatalos nyelve, levelező előtt nincs tudva.

— A „Köln. Ztg.“-nak írják Bernből: A berni esküdtök közlebbi ülésükben érdekes sajtóport fognak tárgyalni. A Bielben megjelenő, nagyrészt németek által irt „Schweizer Handels-courier“ egy cikket tartalmazott, melyben a magyar menekült (?) Kertbeni (Benkert) érzékenyen meg volt sértve becstelében; ez beporította a nevezett lap szerkesztőségét, s a főtörvényszék által panaszával a seelandi törvényszékhez utasított. Az egészben az az érdekes, hogy politikai notabilitások, mint Vogt Károly tanár Genfből, Klapka tábornok stb. fognak az esküdtészek által kihallgattatni, még pedig oly események fölött, melyek mélyen behatnak az emigránsok politikai életébe.

— Komárommegyei Gutta mezővárosban a birtokrendezés és legelő elklönzés miatt már hosszabb idő óta folynak a vizáskodások. A békés kísérletek sikertelenek maradván, 600 emberből álló katonai erő vonult a városba. Midőn ennek fedezete alatt a mérnök lefűtötte zászlóját, ordítva rohanta meg és törte ki azt a felhűbődött nép, ugy, hogy a katonaságnak tetleg kellett fellépnie. Az igazgatók befogatták; de a megrohantások negyedóránként többször megújultak, és még asszonyok is vettek benne részt. Most haditörvényszék működik.

— Egy római árverés alkalmával Raphaelnek egy eddig ismeretlen festvénye fedeztetett fel, mely nemzedékről nemzedékre ugyan e család birtokában volt. Raphael életiról és festvényeinek sorozata nem említik e művet, de kétségen kívül, hogy tőle van. Overbeck egészen el van ragadtatva, s azt hiszi, hogy nem újított; bár most is oly élethű és élénk, mintha csak imént került volna ki a művész kezéből. A festmény sz. J ó z s e f halálát tünteti elő és 47 centimeter széles, 45 c. magas. Krisztus nevelőatyja halálos ágyán fekszik, sárga köpenyvel leboritva, mely alól látni lehet a már megdermedt lábait; a szemek ég felé vannak irányozva, az arcon a munkás és jellemteljes élet öntudata; míg az ágyon nyugvó karban a názárethi ács izmos kezét lehet felismerni. A haldokló jobb felén Krisztus ül szeretetteljes, de nyugodt aggodalomban, csillámló bíbor öltönyt van rajta, melyet két köpeny takar. Díszintű hajfűrtet végtelen keccsel hullanak vállára, és bővülő szépségű arcvonásai körülbelül 25 éves korúnak tünnetek fel. A másik felén áll Mária, halvány arc, kisírt szemekkel, elfojtott sóhajjal ajkán, kezét összekulcsolva, arcával a szemlélő felé. Megható, gyönyörű compositio.

— A londoni mérnöki társulat egy hivatalos közlése szerint, a mint a „Le National“-ból olvassuk, különböző országokban a vasut miatti szerencsétlenségek statisztikája következő számokat mutat ugyanazon időszak alatt. Angliában egy áldozatot számítanak 334,000 átszállított utazóra, Belgiumban egyet 1,600,000 utazóra, Poroszországban egyet hárommillió utazóra, Franciaországban, hol a gőzszekerek gyorsasága az angolokéval összehasonlítható, egy áldozat esik négymillió átszállóra. Az angol szöveg szerint az áldozatok sorába számíttatik a sebesült. És pedig 3,000,000 ily sebesült közül csak is 116 halálozott meg. Hogy a vasut mennyivel biztosabb az eddig használt gyorsszekerek utazásánál, összehasonlítólág egy számítás van kimutatva, mely szerint hasonló időközben a gyorsszekerek miatt Franciaországban 28,000 utazóra esett egy áldozat.

— A krinolin, mely a tiz miatt annyi vizslyát okozott, a vizpróbát jó sikerrel állotta ki. Bécsben ugyan is gyermekhölgyek játszottak egy Duna csatorna partján, egy lányka belesett a csatornába, de krinolinja őt a víz felett lebegve tartá mindaddig, míg megszabadulhatott.

— Az európai lapok, a mint tudva van, sokat irtak a Pompéjban történt ásatásokról s az ott talált régiségek és érczheli kincsekről. Közlebbiről azonban egy nagyon jellemző és feltűnő felfedezésről irtak a külföldi lapok. A Fortuna utca végénél közel azon nagyszerű templomhoz, melyről azt hiszik, hogy a Ciceró család tagjai, vagy talán éppen maga a nagy szónok által építtetett, egy szerényen burtozott házat ástak ki közlebből. E lakban egy csontvárra akadtak, mely kezében mérleget tart aranydarabokkal meg rakva. A márvány asztalon, melyen ül, nagyon sok arany volt halomba rakva s a házban szétszórva nagy értékű drágaságok. Mi lehetett azon ember, mely ama megrázkódtató veszély közt, midőn a láva e fényes várost elemette, kincsei közé ül s aranyait mérlegelve ful meg? valamely főseny-e? valamely pénzváltó? vagy kölcsön adó?

— A manchei prefect M. Cron. egy szép tettet közlik a cherbourg-i lapok. Midőn kis fia legelész járult az urasálatához, a vele egyszerre communicálók közül kéré fia bajtársul kiválasztatni a legszegényebb s legeszebb gyermeket. Midőn ezen atyais kívánsátnak eleget tettek, a főnök megígérte a fiatal gyereknek, hogy egész husz éves koráig ugyanazon tanintézetben s ugyanazon sorban fogja őt neveltetni, a hol és a mely sorban saját fiát. A szegény család nagy megindulással fogadta e nemes keblt ajánlatot, s a nemes tett az egész városban nagy megindulást okozott, és mint feltűnő eseményt közli sok európai lap. Hány száz ennél fényesebb tettek közölhetnének a magyar család életéből?

— Osztópatakról érdekes régiségek felől értesítik a „P. H.“ st. Midőn az illető levelező e helyen mulatott, két öreg földmivelő (80—82 évesek) hívatott elő, kik szemtanúi voltak az itt mintegy 70 évvel ezelőtt történt ásatásnak, s később maguk is áskálták a Tarcza folyócska medrek s magas partját, melyet ezen szilaj folyam már régóta elhagyott, itt egy kis tereben, mely szoba alakú volt, ágyon két csontváz találtott, egy anya és egy 2—3 éves gyermeké; az ágy mellett márvány-asztal, ezen két korona, valamint a szobácska közepén egy szép fűdelű ezüst kehelyben több mint husz különféle drágaköveket, és mint e levelező, egy ismeretes neví író állítja, egy edényben csirkésontokat találtak. Mind e dolgok a bécsi kincstárba szállítottak, s így régiségbuváraink nem deríthetik ki e fölötté érdekes és majdnem régés találmány történeti becsét. Azonban a levelező is talált érdekes régiségeket a „fekete hegy“ tövében, t. i. hat darab régi jó magyar nótát Csermáktól, melyeket a szerző által sajátkezűleg szerzett kéziratban, Berzeviczy Tivadar volt alispán ur szíveségéből közlebb a „Zenésztélapok“ hoz fog beklüdeni.

— Egy bécsi deán legközelebb szakácsnőt keresett a lapok után. Másnap következő rózsaszín borítékos levelet kapta: „Madame! Önnek szakácsnőra van szüksége, nekem asszony kell. Az önáltal kijelentett föltételek inyemre vannak. Remélem meg fog elegendni velem. Mellékelem fényképet, ha vonásaim tetszenek önnek, méltóztatnék levelet intézni hozzám. Lakasom itt és itt. El ne feledje a levelet frankozni, mert bérmentelen correspondentéit csak kedvezseimmel folytatok. U. i. föltétel, mely nélkül be nem szegődöm. A chevalier, kit koronkint kedvezemmel választok, minden vasárnap nálam ebédel, s ekkor ön két itcze borral vendégli meg.

— Zágrábból, f. hó 2-kán, reggeli 5—6 óra közt indult postakocsit Otocae Polusie közt, a jelentékeny katona fedezett daczára, kirabolták, mely alkalommal több sebesülés is történt.

Nyilatkozat.

A 108-dik számú „Kolozsvári Közlöny“ nyiltterében Bacconi Ádám ur egy cikket ad közre, melyben igénytelen személyem is ugyszólva az ablakon keresztül bevonoztatik, amaz egyházam és a nagy közönség előtt gyanu-

sító szavakkal: „hogyan akarta vala a czafoló urnak nevét hordó fia egykor — tán Mohában — az etédi egyház 1,400 pengő forint alapítványát felmondani.“ Ezen nagyot mondani akaró szavak felbivnak engemet ünigazolásmra, mire ugyan azok előtt, kik B. A. urnak a nyilvánosság terén éppen nem irigylendő kültői tehetségét ismerik, szükségem nem volna, de nem akarom, hogy kik előtt e jó ur ismeretlen, szavai hallgatásom által igazolódjanak.

Es ünigazolásm röviden ennyiből áll: „En Mohában sem részletes zsinat alkalmával, sem mások soha nem voltam, sem ott, sem máshol amaz alapítvány ellen szót nem emeltem, mire tanukul fölemelt fővel hívhatom fel az egyházmegye minden t. papjait. Rólam is tehát mérges nyila ünmagára B. urra hull vissza, midőn fenidéztet sorait, mint alaptalan és illetlen rágalmat ezennel komolyan visszautasítom. Etéd, augustus 25-én 1862.

Ifj. Karácson Mózsos,
etédi ref. pap.

POLITIKAI HIREK.

FRANCZIAORSZÁG. Páris, sept. 3. A tegnapi ministertanács tulajdonképp csak a folyó ügyekkel foglalkozott, s a függőben levő fontos kérdést eddigi állapotában hagyta. Az illem rideg szabályainak hódolva, a turini kormányhoz szerencsétlőt jegyzéket határoztak intézni; különben a császár dermesztő hidegséget mutatott Olaszország iránt. Ezért folyvást lehetőknek tartják, hogy a szabadlevél miniszterek visszalépnek s egészen átengedik a tért a Lagueroniére által képviselt kicsi, de hatalmas pártnak. Névszerint Thouvenel oly sokszor és határozottan kívánta Róma kiutitását, hogy jelenlegi helyzete tarthatatlan, ha nem csupán a császár szolgálja, hanem minster akar lenni alkotmányos értelemben. Már kezdik is utódul emlegetni Grammont herceget a mostani bécsi követet. Ma ismét ministertanács volt, melyben a császár ezt mondotta: „hagyják megérni a római kérdést, vi szajóve Biaritzból, meglátja, ha valamit tenni lehet benne.“

A „Köln. Ztg.“-nak írják: Napoleon császárt nem indítja meg Olaszország kétségbeesett helyzete, sem az olasz kormány rendkívüli erőfeszítései. Thouvenel és Persigny előterjesztésének semmi sikere. A római kérdés megoldására gondolni sem akarnak, s azt mondják: „Ratazzi lássa, hogy boldogul.“ Az olasz kormány Garibaldit legyőzvé, magára vállalta azon kötelezettséget, hogy Rómát megszerzi. Ha Garibaldi nem lehet az olasz nép megszabadítója, másnak kell azzá lennie. A császárnának nincs fogalma azon igaztalanságról, melyet legitim politikájával a napoleoni dynastián elkövet.

A „Waterland“ párisi levelezője írja, hogy a császárnak Victor Emanuelhez intézett njabb leveléről beszélnek, melyben ezt irta neki: „En mindaddig nem vehetem ki Rómából csapataimat, míg ön ki nem békül a pápával. Mostani állapotban az egyházzal szemben (a király ki van az egyházból tagadva) nem mehet ön be Rómába, még kevésbé veheti át ott a parancsnokságot, s a pápa általmát.“

Azt beszélük, hogy Biaritzban egy, Olaszország ügyeit véglegesen rendezendő európai congressus tervét fogják kidolgozni. Jól értesülni szokott helyről azt állítják, hogy a pápa hajlandó ezen congressusban résztvenni, s Ausztriát is remélik megnyerni.

OLASZORSZÁG. Turin, sept. 2. Az aspromontei csatáról írják: Ma már mindenki tudja, hogy a tüzelést az önkénytesek kezdték. Garibaldi és társai, kik igen erős állást foglaltak el, csakhamar körül fogva látták magukat. Azon felszólításra, hogy a fegyvert tegyék le, nem jött felelet. A kir. csapatok tehát szuronyszegezve rohantak előre. Az önkénytesek legnagyobb része elfutott, s csak néhány száz, kik a tábornok körül voltak, állott helyt és adott tüzet. A csata négy óráig tartott. Garibaldi és egész táborára sebet kapott, s emberei közül is mintegy 24. Szerencsére a halottak száma aránylag kevés. Egyik részén mintegy 12, a másikon négy vagy öt ember esett el.

Speziából jelentik, hogy Bertani és Riboli orvosok Garibaldi sebet oly veszélyesnek találták, hogy élete veszélyben forog. A nehezebb seb a csipőjén van, honnan a golyó az altestbe fűdött, s valamint ezt, egy a lábán levőt sem lehetett még eddig kivenni. Menotti sebe is veszélyes. Garibaldi ifjabbik fia Riccioni nem nyert engedélyt atyja meglátogatására. Midőn Garibaldi Speziában a hajóról kiszállott, eszméletét veszítette, ugy hogy életét föltették, azonban a válság csak rövid ideig tartott.

Ratazzi azon ministeri értekezletre, mely a Garibaldi ügyében teendő fölett tanácskozott, Farini, Tecchio és Azeglio tekintélyes parlamenti tagokat is meghívta. Bizonyosnak mondják, hogy a folyók rendkívüli törvényszék elébe fognak állíttatni. A kormány folyvást erősíti a spezziai helyőrséget, nehogy a fellázadó nép Garibaldit kiszabadítsa.

Florenz, aug. 30. It számos egyént elfogtak. Többek közt bizonyos Dei-t emlegetnek, ki egykor a toskanai hercegeknek tanítója volt.

Parma, sept. 1. Itt minden éjjel zajos csoportozások vannak, mely alkalmakkal fenyegető kiáltozások hallatszanak Ratazzi, Franciaország stb. ellen. Ma éjjel 11 egyént fogtak el, a midőn a csöcselék a katonaságot bántalmazta s fenyegetőzött, hogy a rendőrségi épület kapuját betörök s a foglyokat kiszabadítták. Borgo s Dominóban is csendzavarás volt s fegyveres erőnek kellett közbe lépni.

Nápoly, aug. 30. Az elfogatások folyvást tartanak. A legújabbban elfogottak közt vannak a garibaldista ezredes Cardonelli és Liborio Romano. Salernóban öt mazzinista főnököt zártak be, mivel toboroztak.

Turin, sept. 3. A „Monarchia nazion.“ írja: Romáért a kormány vállalta el a felelősséget; ha Franciaország most sem engedne az erőyes követelésnek, akkor Olaszország csak saját érdekeitől fog tanácsot kérni.

NÉMETORSZÁG. Berlin, sept. 3. A „Bresl. Ztg.“ következőleg irt Anglia befolyásáról a Garibaldi által előidézett mozgalmakba: „Mennyi része volt az angol politikának, Garibaldi mozgalmában, azt még stírt fátyol takarja; s a

londoni lapok polemijából csak azt az egyet vehetni ki, hogy a kormányzó államférfiak szándékosan tartogatták félhomályban ezen tárgyat, mert éppen nincs kedvük határozott eldöntés mellett fellépni. Garibaldi számításba vette kombinációját Angolország közreműködését, s nem is szenved kétséget, hogy Londonból nemcsak biztatásokat és rokonszenves bizonyítékokat, de anyagi segínyt is kapott. Ezt jól tudták Párisban is Turinban is, s a londoni lapok kitétek magukért, ezen dologból nyilvános titkot csinálván. Igaz, hogy ezzel semmikép se látszik összhangzani a „Times” kikeleése az olasz mozgalom ellen, valamint az sem, hogy a londoni börze, épen mint a szárazföldi pénzpiacok, örvendetes eseménynek látszik Garibaldi bukását. Hanem ez az ellenmondás csak látszólagos, s politikai körökben ezen talány kulcsát már fölfedeztettek hiszik. Mindamellett, hogy az angol sajtó oly nagy rokonszenvet mutatott az olasz ügy iránt, kétségtelen mégis, hogy a parlament legbefolyásosabb tagjai tökéletesen egyetértenek Palmerston politikájával, a mely Napoleon törekvéseinek Olaszországban, keleten s Amerikában merőben ellene munkálkodik, de úgy, hogy Franciaországgal még most összeütközésbe semmikép ne jöj-jön. Így támogatta — nyilvánosan sajtója, alattomban diplomatiája által — Garibaldit is, de azt bizony nem ohajtották a brit államférfiak, hogy ama merész szabadsapat-vezér diadalmasan nyomuljon előre egész az egyházi államig, s

közvetlen összeütközést idézzon elő a francia seregekkel. Londonban arra számítottak, hogy Garibaldi fegyverfogása legelőbb is megintató lökést fog adni Ratazzi ministeriumnak, s a francia császárt ha Róma teljes kiűritésére nem is, legalább némi engedményekre fogja bírni a római kérdésben. De a mint látták, hogy ezen hatások nem következtek be, állították azt is, hogy Garibaldi fölkelésének hatása az angol politika érdekében el van tévesztve. A londoni államférfiak állították, hogy végre is győzedelmeskedni fog a francia tülekeje Garibaldi szabadsapatai felett; s már csak képzeletben sem szerették látni, mint fogja Napoleon ezen diadalának gyümölcseit élvezni az által, hogy kettősszer nyomást gyakoroland Turinban, valamint nyitni valdaba se lett kedvük a győztesel bocsátkozni. Semmi sem történetelt volna tehát nagyobb kedve szerint az angol kormány, mint a felkelés oly hirtelen elnyomtatása, még pedig olasz fegyverek által. Arról meglehetünk győződve, hogy az angol politika folytatandja akna-barczát Franciaország római foglalása ellen. — A „Gazetta di Venezia”-nak tetszik azt írni, hogy a francia császára, a „France” által említett ígéreteit a pápának világi hatalma érdekében, Orosz- és Poroszországgal egyetértéssel tette. Kár, hogy a Rómában tett párisi nyilatkozat szövege és hordereje még maig sincs pontosan tudva. Hanem az bizonyos, hogy Poroszország Rómára vonatkozólag, Franciaországgal közösen

semmi lépéseket nem tett, s az Olaszország elismerését tárgyzadó eddig közzétett sürgönyein kívül, e tárgyat illetőleg, nincsenek semmi egyéb nyilatkozatai.

TÖRÖKORSZÁG. Konstantinápoly, aug. 27. Marseilleen át érkezett sürgöny szerint a szultán nyilvánosan kihirdetett, hogy a törökök bevették Cetinjet, s nagy örömet okozott vele. De mivel a törökök még nincsenek Cetin-jében, csak közelében, valószínű, hogy a tévedést valami távirati betűhiba okozta. A nagyhatalmak követői figyelmeztették a török kormányt, hogy csak módjával élvezze győzelmét. A „Journ. de Const.” mostari 25 én költ tudósítás nyomán bizonyosnak mondja, hogy Mihály hg. Omer basa ultimátuma következtében kész magát egészen megadni, s évi adót ajánlott.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről

September 10-én: Nemzeti kölcsön 83.10. 5% Metalliques 71.45. Bank-résztvény 792.—. Hírel-résztvény 216.20. Váltó Londonra 127.50. Ezüst 126.—. Arany 6.10.

September 6-kán: Urbéri kárpótlási kötvény: Magyar országi 72.50. Erdélyi 69.50.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL

H I R D E T É S E K

HIVATALOS.

Sz. 714. 1862.

Hirdetmény.

(679) (2—3)

A sz.-ujvári orsz. kir. fegyintézet számára a következő 1862/3-dik közigazgatási évben szükségeltető iroda szerek, czipő kenédek, világító anyagok és szalmazsák töltésre szükségeltető szalma beszerzése végett a felsőleges kir. főkörmányszéknek folyó évi augusztus 13-án 17.462 sz. alatt kelt rendelete következtében árcsökkentés lévén kiírandó, az írásbeli árcsökkentés ezenel kiíratik, még pedig:

- a) a körülbelül szükségeltető következő irodai szerekre u. m.
2 rizma	9	számu közönséges	pakoló papiros.
1 „	8	„	gép pakoló papiros.
1 „	1	„	közönséges (concept) „
8 „	2	„	„ „
4 „	4	„	„ „
8 „	1	„	gép „
4 „	2	„	„ „
36 kötet	6	„	író „ toll
4 katulya	100	„	Klaps vagy Kuhnfele réztoll.
24 font	4	„	pecsét-viasz.
2000 darab	10	„	ostya.
2000 „	12	„	„
100 csomó			vastag zsinég.
4 font vékonyabb szürke zsinég			gombolyagban.
2 „			fehér „
60 csomó egész vékony szürke zsinég.			„
100 darab Harmuthfele 5 számu fekete írón, fele lágy, tele pedig kemény.			„
50 „ 5 sz. veres írón.			„
30 kupa fekete tenta.			„
10 lüvegszék veres tenta.			„
25 font fekete porzó.			„
6 darab vakaró ruggyanta.			„
6 „ egy lat nehézségű ruggyanta.			„
6 katulya gyufa, egy katulyára 1000 darabot számítva.			„
1/2 font varró selyem.			„
2 darab 10—10 rőfös viaszos vászon szállítása végett f. évi october 6-ára és			„
- b) a szalmazsákok töltésére szükségeltető 397 mázsa szalma szállítása végett hasonlóképp folyó évi october 6-kára; valamint:
- c) a czipő kenésre szükségeltető kenédek u. m.
240 font sötétan disznózsir.	
240 „ marhafaggyu.	
9 1/2 „ fenyőkorom szállítása végett folyó évi october 7-ére és	
- d) a szükségeltető világító anyagok, ugymint:
28 mázsa 50 font lámpaolaj és	
108 font faggyu gyertya szállítása végett hasonlóképp folyó évi october 7-re,	

a melyre a vállalkozni kívánók azon megjegyzéssel hivatnak meg, miszerint szabályszerű béléggel ellátott írásos ajánlataikat melyekben az ajánlott menyenyiség, valamint az árért kívánt ár betűkkel és számbetűkkel tisztán és olvashatón irandó ki, s melyhez az ajánlott tárgyakért kívánt összegnek 5%-ka bánatpénztől, s illetőleg biztosítékul csatolandó, az árcsökkentésre kitűzött napon délelőtti 12 óráig az intézet igazgatóságának benyújtani el ne mulasztás, mivel ezen határidőn túl bármily jutányos ajánlat sem fog elfogadhatni.

Az árcsökkentésre vonatkozó szorosabb feltételek az intézet irodájában a szokott hivatalos órák alatt addig is megtekinthetők és az ajánlatban különösen megjegyzendő, hogy ajánló előtt a feltételek tökéletesen ismeretesek.

A Szamos-ujvári orsz. kir. fegyintézet igazgatóságától, szeptember 2-kán 1862. Rácz Péter, várnagy.

NEM HIVATALOS.

(683)

GYÓGYSZERTÁRI HIRDETMEY.

(1—3)

Felsőbb helyeni engedély következtével, Nemes Udvarhelyszék Székely-Udvarhely anyavárosában e hó 3-án **GYÓGYSZERTÁROM** megnyit (hasonszenzi szerekkel is ellátatván.) Jelszavam a pontosság, rend és gyors kiszolgáltatás.

Üzletem a t. cz. közönség bizalmába és pártfogásába ajánlva maradok alázatos szolgálja Solymosy János gyógyszerész.

ELADÓ BOROK

(680)

(2—3)

Hordó számra belső Farkasutca 55 ház szám.

(681)

(2—2)

Hátszeg mező-városban egy **vas és fűszer kereskedés**, s egy **emeletes ház**, melynek 220 o. é. frt. évi jövedelme, szabad kézből örökáron eladó. Bővebb értesítést szerezhetni bérmentes levél által **Hátszegen Borza Gábor** urnál.

(682)

(2—4)

A birtokos urak, kiknek Kolozsvár környékén tiszta-búzajók van eladó, felkérnek sziveskedjenek csépettteni s november közepéig egy részt ide beszállítani, hogy ne legyenek kénytelen gözmalmi téli szükségletemet távolabb vidékről megszerezni.

Zsigmond Elek.

STEIN JÁNOS

könyvkereskedésben Kolozsvárrt, **Wittich Józsefnél** Maros-Vásárhelytt, **Dobray Nándornál** S.-Udvarhelytt, **Barthos Domokosnál** S.-Szentgyörgyön kapható:

Protestans képes naptár

Szerkesztő tulajdonos Dr. Ballagi Mór ur a jövő 1863-dik évi folyamból egész **Erdélyre** nézve nálam rendezvén egy főraktárt, a megrendeléseket egyenesen hozzám intézni kérem.

Ára a már megjelent 1863-dik évi folyamnak 40 kr.

ERDÉLY TÖRTÉNELME.

Alsóbbrendű iskolák számára.

Szerkeszté **MATUSIK nep. JÁNOS**, kegyesrendi tanár s a m. k. természettudományi társulat rendes tagja.

Keményen kötve 60 kr.

A föld egyes részeinek FÖLDIRATI ISMERTETÉSE.

Brassai Sámuel kézírataiból újabb adatok szerént kiadta Kovács Antal.

Ára 45 kr.

ÁLLATTAN

elbeszélő modorban és versben, népiskolák számára készíté **Pánczél Ferencz.**

I. rész: **Honi házi állatok**, ára 16 kr.

II. „ **Honi vad állatok**, ára 30 kr.

A kis ANDOR és ZOLTÁN könyve.

ELEMI MAGYAR

OLVASÓKÖNYV.

Mindkétnemű népiskolák I-ső és II-dik osztályainak számára írta **PÁNCZÉL FERENCZ.**

Tizenkét csinos fametszettel. Ára kemény kötésben 50 kr.

NÖVENDÉK IFJUSÁG IMAKÖNYVE.

Hitben megerősödött protestáns fiak és leányok számára írta **Medgyes Lajos.**

Ára: nyomtató velin papíron, bórbe kötve, tokkal, 1 frt.

Díszkiadás, író-velin, bórbe kötve arany metszéssel, tokkal 1 frt 50 kr.

Kolozsvári Album.

Szerkesztik **B. Bánfi Dezső, Deák Farkas, Réthi Lajos.**

Ára 2 ft. o. ért.

Arisztidesz, Önbírálat. 1 ft. 5.

Az alkotmányi és az igazságügyi politika. Írta **Karvassy Agoston.** 1 ft.

A magyar váltó-kereskedelmi és csődületi törvények érvényben levő szövegének zseb kiadása ki-merítő tárgy mutatóval. Összeállítá **Babos Kálmán.** Ára 1 frt.

Nemzet gazdaság és pénzügytan. Rendszeres tan- és kézikönyvül. Írta **Kautz Gyula** jogudor I.—II. Ára 4 frt.

Adalékok a törvénykezési szabályokhoz: 1852 nov. 29-én kelt Ösiségi nyílt parancs. 1853 mart. 2-án kelt Urbéri nyílt parancs. 1855 dec. 15-kén kelt Telekkönyvi rendelet. Hiteles kiadás. Ára 60 kr.

Emlek könyv a magyar irodalomból. Összeszedte **Deák Farkas** Ára 1 ft. 50.

Magyar polgári törvények és törvénykezési eljárás. Az országbírói értekezlet szabályai szerint. Írta **Kassay Adolf.** 1 ft. 50 kr.